

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 329/2025-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov **Urbáru Vrbica, Pozemkového spoločenstva**, 1. mája 95, Liptovský Mikuláš, IČO 17 058 058, [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Jurajom Lukáčom, Námestie svätého Egídia 11/6, Poprad, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Svk/38/2023 z 27. novembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ 1 (Urbár Vrbica, Pozemkové spoločenstvo), sťažovateľka ([REDACTED]) a sťažovateľ 2 ([REDACTED]) označení v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. marca 2025 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktorého zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie, ako aj priznanie náhrady trov konania navrhujú. Sťažovatelia v obsahu ústavnej sťažnosti mimo petitu namietajú aj porušenie majetkového práva zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy, ktoré však ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou považuje iba za súčasť argumentácie sťažovateľov (m. m. II. ÚS 417/2021).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že rozhodnutím Okresného úradu Žilina, odboru výstavby a bytovej politiky č. OU-ZA-OVBP2/V/2019/004903-4 z 25. novembra 2019 v znení jeho opravy zo 17. decembra 2019 bolo rozhodnuté o vyvlastnení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam presne špecifikovaným v samotnom rozhodnutí v prospech verejnej stavby „Modernizácia železničnej trate Žilina – Košice, úsek trate Liptovský Mikuláš – Poprad – Tatry (mimo)“ na základe zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom

obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vyvlastňovaní“).

3. Odvolanie proti rozhodnutiu okresného úradu z 25. novembra 2019 bolo rozhodnutím Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky č. 12980/2020/SV/28544 z 31. marca 2020 zamietnuté.

4. Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 31S/65/2020 zo 6. marca 2023 odmietol žalobu sťažovateľa 1 ako podanú zjavne neoprávnenou osobou a zamietol žalobu sťažovateľky a sťažovateľa 2, ktorou sa títo domáhali zrušenia rozhodnutia ministerstva z 31. marca 2020.

5. Kasačná sťažnosť sťažovateľov bola zamietnutá napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Sťažovatelia namietajú ústavnú neudržateľnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu.

7. Sťažovateľ 1 namieta, že správny orgán s ním vo vyvlastňovacom konaní nekonal ako s účastníkom, pričom jeho práva mohli byť vyvlastnením dotknuté. Záver najvyššieho správneho súdu popierajúci účastníctvo sťažovateľa 1 tým, že vyvlastňované parcely neboli súčasťou spoločnej nehnuteľnosti, nemá podľa sťažovateľa 1 oporu v administratívnom spise, keďže sa v ňom nenachádza žiadne rozhodnutie o odčlenení predmetných parciel zo spoločnej nehnuteľnosti. Záver najvyššieho správneho súdu je preto svojvoľný a v priamom rozpore s § 8 ods. 2 zákona č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pozemkových spoločenstvách“), keďže odčlenenie pozemkov zo spoločnej nehnuteľnosti je možné výlučne na základe kolektívneho rozhodnutia spoluvlastníkov, ku ktorému nedošlo (ďalej aj „prvá námietka“).

8. Sťažovatelia napádajú aj neúčast' spoluvlastníkov v administratívnom konaní, keďže správny orgán vybral náhodnú skupinu 6 osôb, ktorú zahrnul do konania, a proti ostatným spoluvlastníkom sa viedli samostatné konania (ďalej aj „druhá námietka“).

9. Za nedostatočne odôvodnenú považuje časť rozhodnutia týkajúcu sa určenia primeranej náhrady za vyvlastnenie. Bez hlbšej analýzy bol súdom prijatý argument správneho orgánu o tom, že náhrada určená na základe znaleckého posudku bola zákonná, a to z dôvodu, že posudky predložené účastníkmi boli „staré dva roky“. Takéto paušálne odmietnutie dôkazov je neprijateľné (ďalej aj „tretia námietka“).

10. K nevysporiadaniu sa s argumentáciou sťažovateľov došlo aj v súvislosti s preukazovaním verejného záujmu na vyvlastnení spočívajúcom v modernizácii železničnej trate (ďalej aj „štvrtá námietka“).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka ústavne neudržateľného odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu vydaného v konaní o kasačnej sťažnosti v kontexte námietok 1 až 4 špecifikovaných v časti II tohto uznesenia.

12. Ústavný súd už v minulosti s ohľadom na špecifiká správneho súdnictva, ktorého sa aj táto ústavná sťažnosť dotýka, konštatoval, že správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, proti ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná (m. m. II. ÚS 107/2023).

13. Charakter prvej a druhej námietky previazaný s predmetom vyvlastnenia dovoľuje ich spoločné posúdenie z ústavnoprávneho hľadiska. Zákon o vyvlastňovaní priamo určuje ako spôsoby nadobudnutia vlastníckeho práva vyvlastniteľom dohodu, ktorú uzatvárajú vyvlastňovaný a vyvlastniteľ, a samotné vyvlastnenie, ktoré nastupuje v prípade bezvýslednosti pokusu o nadobudnutie vlastníckeho práva dohodou, a to na podklade vyvlastniteľom podaného návrhu. Je pritom nepochybné, že minimálne z časového a administratívneho hľadiska je preferovanou voľbou dohoda, no zároveň platí, že citované spôsoby nadobudnutia vlastníckeho práva vyvlastniteľa nie sú vzájomne konkurujúce v zmysle ich prípadnej výlučnej aplikácie pre totožnú nehnuteľnosť v podielovom spoluvlastníctve. V každom prípade účelom zákona o vyvlastňovaní je vyvlastnenie či nútené obmedzenie vlastníckeho práva umožniť, a nie ho mariť alebo ho obmedzovať spôsobom, ktorý by zásah do vlastníckeho práva fakticky znemožnil, hoci by boli splnené materiálne podmienky vyvlastnenia (k tomu pozri aj rozsudok najvyššieho správneho súdu sp. zn. 8Sžk/20/2019 z 30. marca 2022 citovaný v napadnutom rozsudku).

14. Argumentácii sťažovateľa 1 vo vzťahu k prvej námietke založenej na jednoduchej premise, podľa ktorej vyvlastňované pozemky boli v čase vyvlastnenia súčasťou spoločnej veci, chýba bližšie odôvodnenie, predovšetkým v zmysle preukázania, aké práva sťažovateľa 1 mali byť týmto posúdením v súvislosti s vyvlastňovanými pozemkami dotknuté, čo je *conditio sine qua non* pre záver o tom, že sťažovateľ 1 mal byť účastníkom administratívneho konania. Najvyšší správny súd v napadnutom rozsudku síce konštatoval, že v čase vyvlastnenia vyvlastňované pozemky už netvorili spoločnú nehnuteľnosť, no zároveň v kontexte účasti sťažovateľa 1 zdôraznil to, že sťažovateľ 1 nereagoval vôbec na základný argument správnych orgánov, že vyvlastnením nemohli byť dotknuté žiadne jeho práva.

15. Aj napriek tomu, že úlohou ústavného súdu nie je v konaní o ústavnej sťažnosti, zvlášť v prípadoch splnenia podmienky kvalifikovaného právneho zastúpenia, odôvodnenie ústavnej sťažnosti dopĺňať či nahrádzať, ústavný súd pristúpil k preskúmaniu argumentácie sťažovateľa 1 a dospel k záveru o tom, že táto je *prima facie* bez potreby jej bližšieho ozrejmenia irelevantná. Ustanovenie sťažovateľom 1 zdôrazňovaného § 8 ods. 2 zákona o pozemkových spoločnostiach reguluje dobrovoľné oddelenie časti spoločnej nehnuteľnosti, keď stanovuje, že k oddeleniu

pozemkov patriacich do spoločnej nehnuteľnosti môže dôjsť len rozhodnutím zhromaždenia spoluvlastníkov, no netýka sa oddelenia časti spoločnej nehnuteľnosti vyvlastnením, pretože práve charakter inštitútu vyvlastnenia, ktoré nastupuje až po nedosiahnutí cieľa tomuto predísť a nadobudnúť jeho predmet primárne dohodou, už nezávisí od vôle vlastníka vyvlastňovanej veci a smeruje proti vôli spoluvlastníka. Keďže predmetom administratívneho konania, v súvislosti s ktorým sa sťažovateľ 1 účastníctva domáhal, bolo práve vyvlastnenie, vylúčenie aplikácie sťažovateľom 1 citovaného ustanovenia zákona o pozemkových spoločenstvách je dostatočným podkladom pre udržateľnosť záveru o tom, že žiadne z jeho práv vyvlastnením dotknuté byť nemohli. Ani prípadný nesprávny predbežný záver vo veci konajúcich súdov o tom, že vyvlastňované pozemky už neboli súčasťou spoločnej nehnuteľnosti, by preto reálne nemohol mať vplyv na posúdenie účastníctva sťažovateľa 1 vo vyvlastňovacom konaní.

16. Berúc do úvahy argumentáciu sťažovateľa 1 a jej posúdenie ústavným súdom, je prvá námietka sťažovateľa 1, ktorou spochybňuje ústavnú udržateľnosť posúdenia svojho účastníctva v administratívnom konaní, nedôvodná.

17. Prihliadajúc na premisy týkajúce sa účelu zákona o vyvlastňovaní (bod 13 tohto uznesenia), je ústavne udržateľným záver najvyššieho správneho súdu, ktorý v kontexte druhej námietky akcentoval možnosť uzavretia dohôd s vyvlastniteľom a zároveň vedenie administratívneho konania s ostatnými spoluvlastníkmi, ktorí uzavretie dohôd neakceptovali. V tomto smere najvyšší správny súd konštatoval uzavretie dohôd s vyvlastniteľom o prevode ich spoluvlastníckych podielov, pričom pri všetkých parcelách bol dosiahnutý faktický súhlas nadpolovičnej väčšiny spoluvlastníkov s rozsahom vyvlastnenia. Poukazom na relevantnú judikatúru kasačného súdu (bod 13 tohto uznesenia) uviedol skutočnosť, že sa tak nemuselo stať na podklade jednej listiny, ale viacerých čiastkových zmlúv o prevode jednotlivých podielov. Nebol preto dôvod viesť administratívne konania o vyvlastnení so všetkými spoluvlastníkmi, t. j. aj tými, ktorí s vyvlastniteľom uzavreli dohody o prevode spoluvlastníckeho podielu. Ani druhá námietka preto nie je dôvodná.

18. Za odôvodnenú ústavne udržateľným spôsobom považuje ústavný súd tú časť napadnutého rozsudku, v rámci ktorej sa najvyšší správny súd vysporiadava s námietkou o odmietnutí znaleckého posudku predloženého sťažovateľmi k primeranosti náhrady za vyvlastnenie (tretia námietka).

19. Najvyšší správny súd v tomto smere konštatoval ústavne súladný postup okresného úradu, ktorým tento prihliadol na aktuálnejší znalecký posudok predložený vyvlastniteľom a podľa neho určil náhradu, pričom sťažovateľov zároveň odkázal na civilnú žalobu, a to zdôraznením skutočnosti, že takýto postup je podložený zákonnými ustanoveniami [§ 4 ods. 3 a § 13 ods. 3 písm. a) zákona o vyvlastňovaní]. Pokiaľ teda zákonná právna úprava priamo určuje, že pri stanovení náhrady za vyvlastnenie sa vychádza zo znaleckého posudku nie staršieho ako dva roky (znalecký posudok predložený sťažovateľmi túto podmienku nespĺňal), a zároveň stanovuje v prípade neexistencie dohody o sume náhrady, že vyvlastňovací úrad určí náhradu za vyvlastnenie v sume zodpovedajúcej všeobecnej hodnote pozemku na základe znaleckého posudku, ktorý predložil vyvlastniteľ, záveru najvyššieho správneho súdu o tom, že procesný postup okresného úradu nemohol byť *contra legem*, nemožno nič vytknúť.

20. Už len pre úplnosť ústavný súd zdôrazňuje, že zmyslom konania v správnom súdnictve nie je vykonávať rozsiahle dokazovanie a vyvodzovať z neho skutkové závery. Je to tak z dôvodu,

že zmyslom a podstatou správneho súdnicstva je poskytovať efektívnu ochranu verejným subjektívnym právam fyzických osôb a právnických osôb, a to konkrétne, či príslušné orgány pri riešení určitých otázok vymedzených žalobou rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžp/35/2012 zo 17. decembra 2012). Keďže zo strany okresného úradu tieto hmotno-právne a procesno-právne predpisy boli dodržané, pričom úvahy najvyššieho správneho súdu v tomto smere sú dostatočným spôsobom odôvodnené, ani tretia námietka sťažovateľov nie je dôvodná.

21. Ústavne súladným spôsobom bola odôvodnená aj podmienka existencie verejného záujmu na vyvlastnení. Najvyšší správny súd na tomto mieste odkázal na zistenia správneho orgánu, podľa ktorých je medzi vyvlastnením vlastníckeho práva k dotknutým pozemkom a cieľmi a zámermi územného plánovania (§ 2 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní), ktoré vyplývajú z územného rozhodnutia vydaného mestom Liptovský Mikuláš z 31. decembra 2008 o umiestnení stavby modernizácie železničnej trate, súlad. Podľa najvyššieho správneho súdu samotný verejný záujem na uskutočnení tejto stavby vyvodil správny orgán z koncepcie európskych dopravných koridorov definovaných na II. Paneurópskej konferencii ministrov dopravy v roku 1994, ktorej cieľom bolo zjednotenie celého železničného systému a zvyšovanie výkonnosti železníc v rámci Európskej únie. Ani štvrtá námietka preto nie je dôvodná.

22. Pre posúdenie zachovania základného práva na súdnu ochranu je relevantné, že pri rozhodovaní o kasačnej sťažnosti sa kasačný súd zrozumiteľne a ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s argumentáciou sťažovateľov a objasnil závery, ktoré ho viedli k jej zamietnutiu. Argumentáciu najvyššieho správneho súdu považuje ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci s prihliadnutím na už uvádzané čiastkové závery za dostatočnú a zrozumiteľnú, založenú na právnych záveroch, ktoré majú oporu v zákone, resp. nepopierajú podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení relevantných právnych predpisov v súvislosti s rozhodovaním o kasačnej sťažnosti, ktorou sťažovatelia napadli rozhodnutie správneho súdu o žalobe proti rozhodnutiu správneho orgánu týkajúcejmu sa vyvlastnenia nehnuteľnosti.

23. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým kasačným rozsudkom najvyššieho správneho súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovatelia namietajú, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

24. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov uvedených v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu